

KOMUNIKAT PRASOWY nr 184/24

Luksemburg, 24 października 2024 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-227/23 | Kwantum Nederland i Kwantum België

Własność intelektualna: państwa członkowskie są zobowiązane do ochrony dzieł sztuki na terytorium Unii, niezależnie od państwa pochodzenia tych dzieł lub obywatelstwa ich autora

Vitra, szwajcarska spółka produkująca designerskie meble, jest właścicielem praw własności intelektualnej do krzeseł zaprojektowanych przez małżonków Charlesa i Ray Eamesów, obecnie już nieżyjących, obywateli Stanów Zjednoczonych Ameryki. Wśród tych mebli znajduje się m.in. Dining Sidechair Wood, stworzone w ramach konkursu projektowania mebli ogłoszonego przez Museum of Modern Art w Nowym Jorku (Stany Zjednoczone) i wystawiane w tym muzeum od 1950 r.

Spółka Kwantum, która prowadzi w Niderlandach i w Belgii sieć sklepów z meblami przeznaczonymi do użytku wewnątrz pomieszczeń, sprzedaje „krzesło Paris”, z podnoszonym wobec niej naruszeniem praw autorskich Vitry do Dining Sidechair Wood. Vitra skierowała sprawę do sądów niderlandzkich, aby w szczególności doprowadzić do zaprzestania tej sprzedaży. W tym kontekście sąd najwyższy Niderlandów postanowił zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi ochrony, na podstawie dyrektywy 2001/29¹, art. 17 ust. 2 i art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”), z której może korzystać w obrębie Unii dzieło sztuki użytkowej pochodzące z państwa trzeciego, którego autor nie jest obywatelem państwa członkowskiego.

W prawie międzynarodowym konwencja berneńska² przewiduje, że autorzy będący obywatelami państw sygnatariuszy korzystają w pozostałych państwach sygnatariuszach co do zasady z tych samych praw co autorzy krajowi. Wyjątek od tej zasady dotyczy ochrony dzieł sztuki użytkowej. W tym zakresie umawiające się strony ustanowiły klauzulę wzajemności materialnej, zgodnie z którą dzieła sztuki użytkowej pochodzące z państw, w których takie dzieła są chronione jedynie jako wzory i modele, nie mogą domagać się w innych państwach sygnatariuszach kumulacji tej ochrony z ochroną na podstawie prawa autorskiego.

Pytanie przedłożone Trybunałowi przez sąd najwyższy Niderlandów dotyczy kwestii, czy państwa członkowskie mogą nadal stosować klauzulę wzajemności materialnej zawartą w konwencji berneńskiej do dzieł sztuki użytkowej pochodzących z państw trzecich, która chroni te dzieła jedynie na podstawie specjalnego systemu, nawet jeśli prawodawca Unii nie przewidział takiego ograniczenia.

W swoim wyroku Trybunał udzielił odpowiedzi przeczącej: w ramach zakresu stosowania dyrektywy 2001/29 państwa członkowskie nie mają już kompetencji do wdrażania odpowiednich postanowień konwencji berneńskiej.

Trybunał wyjaśnił przede wszystkim w tym względzie, że sytuacja, w której dana spółka domaga się prawnoautorskiej ochrony przedmiotu sztuki użytkowej sprzedawanego w państwie członkowskim, wchodzi w przedmiotowy zakres zastosowania prawa Unii, pod warunkiem że przedmiot ten można zakwalifikować jako „utwór” w rozumieniu dyrektywy 2001/29.

Następnie Trybunał stwierdził, że przyjmując tę dyrektywę, ustawodawca Unii niewątpliwie uwzględnił wszystkie utwory, których dotyczy żądanie ochrony na terytorium Unii, a ponadto wspomniana dyrektywa nie zawiera żadnego kryterium odnoszącego się do państwa pochodzenia tych utworów lub obywatelstwa ich autora. Trybunał dodał, że zastosowanie klauzuli wzajemności materialnej zawartej w konwencji berneńskiej podważałoby cel dyrektywy 2001/29 polegający na harmonizacji prawa autorskiego na rynku wewnętrznym, ponieważ na podstawie tej klauzuli dzieła sztuki użytkowej pochodzące z państw trzecich mogłyby być traktowane w różny sposób w różnych państwach członkowskich.

Wreszcie Trybunał podkreślił, że skoro rozpatrywane prawa własności intelektualnej są chronione przez art. 17 ust. 2 Karty, wszelkie ograniczenia tych praw muszą, zgodnie z art. 52 ust. 1 Karty, być przewidziane ustawą. Tymczasem wyłącznie do ustawodawcy Unii należy określenie, czy należy ograniczyć przyznanie w Unii praw przewidzianych w dyrektywie 2001/29.

W tych okolicznościach państwo członkowskie nie może powoływać się na konwencję berneńską w celu zwolnienia się z obowiązków wynikających z tej dyrektywy.

Państwo członkowskie nie może zatem, w drodze odstępstwa od przepisów prawa Unii, stosować klauzuli wzajemności materialnej zawartej w konwencji berneńskiej w odniesieniu do dzieła, w przypadku którego państwem pochodzenia są Stany Zjednoczone Ameryki.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst i, w stosownym wypadku, streszczenie](#) wyroku są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ [Dyrektywa 2001/29/WE](#) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym.

² Konwencja podpisana w Bernie w dniu 9 września 1886 r. (Akt paryski z dnia 24 lipca 1971 r.), w brzmieniu uwzględniającym zmiany z dnia 28 września 1979 r.